

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๔๖/๒๕๖๘

เรื่อง สิทธิชุมชน กรณีร้องเรียนว่า การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การอนุญาตใช้พื้นที่ป่า และการรับคำขอประทานบัตรเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมในพื้นที่เขาลูกเหล็กใหญ่และเขาโต๊ะกรัง จังหวัดสตูล ไม่ชอบด้วยกฎหมายและขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กรมป่าไม้
สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสตูล
จังหวัดสตูล
กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

ที่ ๑
ที่ ๒
ที่ ๓
ที่ ๔
ที่ ๕

๑. ความเป็นมา

๑.๑ ผู้ร้องร้องเรียนผ่านกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๑๐๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ว่า การดำเนินโครงการสัมปทานเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมในจังหวัดสตูล ๒ แห่ง เข้าข่ายไม่ชอบด้วยกฎหมายและขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนในประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) ของผู้ยื่นคำขอประทานบัตรทั้ง ๒ โครงการรวมถึงกระบวนการตรวจสอบและพิจารณารายงาน EIA ของผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑.๑.๑ การขอประทานบัตรเหมืองแร่ที่ [redacted] ในพื้นที่เขาลูกเหล็กใหญ่ ตำบลป่าแก่บ่อหิน อำเภอทุ่งหว้า ปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงและไม่นำข้อเท็จจริงของสภาพพื้นที่มาศึกษาอย่างรอบด้าน อีกทั้งในรายงานผลการสำรวจพื้นที่ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ระบุว่า ไม่มีสภาพพื้นที่ป่าสมบูรณ์นั้น ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงจากการสำรวจครั้งแรกร่วมกับตัวแทนประชาชนในพื้นที่ซึ่งพบว่า เป็นป่าในเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์โซน C และเป็นแหล่งน้ำซับซึมตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ นอกจากนี้ พบว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยและดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มานีอีกด้วย

๑.๑.๒ การขอประทานบัตรเหมืองแร่ [redacted] ในพื้นที่เขาโต๊ะกรัง ตำบลควนโดน อำเภอควนโดน และตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง ไม่ได้นำข้อร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่ไปพิจารณา และประชาชนไม่ได้รับแจ้งให้เข้าร่วมเวทีการรับฟังความคิดเห็นที่จัดขึ้นเพิ่มเติม สภาพพื้นที่เป็นแหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึมและเป็นป่าชุมชนที่มีการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ อีกทั้งอยู่ใกล้กับบ้านเรือนประชาชน โรงเรียนสอนศาสนา และแหล่งโบราณคดีที่สำคัญของจังหวัด

/๑.๒ ผู้ร้อง ...

๑.๒ ผู้ร้อง เครือข่ายภาคประชาชน และประชาชนผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่ที่มีความห่วงกังวลว่า การดำเนินโครงการสัมปทานเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมทั้งสองโครงการข้างต้นจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน ชุมชน สภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่สำคัญในจังหวัดสตูล ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นเมืองอุทยานธรณีโลกแห่งแรกของประเทศไทยจากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) แต่คณะกรรมการอุทยานธรณีโลกสตูลยังไม่ดำเนินนโยบายที่ชัดเจน อีกทั้งผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๕ ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการยกเว้นหรือให้มีบทเฉพาะกาลในการใช้ประกาศแหล่งแร่ฉบับเดิมที่มีความล้าสมัย รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการแร่ประจำจังหวัด ผู้ร้องเห็นว่า ควรชะลอหรือยุติการดำเนินโครงการเพื่อศึกษาสำรวจพื้นที่ป่าไม้ ภูเขาหรือแหล่งธรณีในพื้นที่ทั้งหมดก่อน จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

- ๒.๑.๑ หนังสือร้องเรียนของผู้ร้อง ██████████ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕
- ๒.๑.๒ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ทส ๑๐๐๙.๒/๑๐๗๗๗ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒.๑.๓ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ สต ๐๐๓๔(๔)/๙๕๘ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒.๑.๔ หนังสือสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสตูล ที่ สต ๐๐๑๔.๓/๑๐๒๒ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒.๑.๕ หนังสือองค์การบริหารส่วนตำบลควนโดน ที่ สต ๗๑๗๐๑/๗๙๖ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒.๑.๖ หนังสือองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนุ้ย ที่ สต ๗๒๕๐๕/๔๒๙ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒.๑.๗ หนังสือองค์การบริหารส่วนตำบลป่าแก่บ่อหิน ที่ สต ๗๓๒๐๑/๔๔๗ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒.๑.๘ หนังสือกรมทรัพยากรธรณี ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๕๐๓/๒๔๑๑ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒.๑.๙ หนังสือบริษัท ██████████ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒.๑.๑๐ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๕ ที่ อก ๐๕๐๕/๓๐๙๑ ลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒.๑.๑๑ หนังสือบริษัท ██████████ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๒ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๔ ที่ สต ๐๐๑๗.๑/๗๕๕๕ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๓ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ ทส ๑๖๐๒.๔๕/๑๖๑๕๑ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๔ หนังสือบริษัท ██████████ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๕ รายงานการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๑๙ มกราคม ๒๕๖๖ ณ ศูนย์ประชุมหมู่บ้าน อำเภอทุ่งหว้า โรงเรียน ██████████ และพิพิธภัณฑสถานบ้านนาปรัก อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล

๒.๑.๑๖ รายงานการประชุมตรวจสอบข้อเท็จจริง เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๖ ณ ศาลากลางจังหวัดสตูล

๒.๑.๑๗ หนังสือกรมทรัพยากรธรณี ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๕๐๓/๙๙๐ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๘ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๕ ที่ ทส ๐๕๐๔/๑๗๙๔ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ คำขอประทานบัตรเหมืองแร่ ██████████ (เขาลูกเล็กลูกใหญ่)

๑) ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๖ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีการขอประทานบัตร ██████████ ของบริษัท ██████████ โดยรับฟังข้อเท็จจริงจากผู้ร้อง และนางสาว ก. (นามสมมติ) ผู้ใหญ่บ้าน ██████████ พร้อมด้วยประชาชนในนามกลุ่ม ██████████ ตำบลป่าแก่บ่อหิน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ณ ศูนย์ประชุมหมู่บ้าน อำเภอทุ่งหว้า สรุปได้ดังนี้

๑.๑) เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙ บริษัท ██████████ ได้ยื่นคำขอประทานบัตรเพื่อทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนต่อผู้ถูกร้องที่ ๕ ตามคำขอประทานบัตร ██████████ ต่อมาบริษัท ██████████ ได้ยื่นขออนุญาตเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าตระ ป่าห้วยหลอด และป่าเขาชุมทรัพย์ ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ เนื้อที่ ๑๒๑ ไร่ ๑ งาน ๖๙ ตารางวา (๑๒๑ - ๑ - ๖๙ ไร่) ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าตระ ป่าห้วยหลอด และป่าเขาชุมทรัพย์ได้

๑.๒) กลุ่มอนุรักษ์ ██████████ และประชาชนในพื้นที่ได้คัดค้านคำขอประทานบัตรบริเวณพื้นที่เขาลูกเล็กลูกใหญ่หลายครั้ง เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวยังมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายของพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และพันธุ์ไม้หายากประจำถิ่น ที่ต้องได้รับการคุ้มครองหรือยกเว้นการใช้ประโยชน์ อีกทั้งเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำที่มีแหล่งน้ำซับซึม ตามความหมายของพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ วรรคสี่^๑ ที่ไหลลงสู่ลำคลองในพื้นที่ใกล้เคียง เช่น คลองราโพธิ์ คลองลำจะแนะ และคลองห้วยระ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญของประชาชนในพื้นที่อำเภอทุ่งหว้า

/๑.๓) ประชาชน ...

^๑ มาตรา ๑๗ วรรคสี่ พื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองต้องไม่ใช่พื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

๑.๓) ประชาชนในพื้นที่ได้ขอให้ตรวจสอบสภาพพื้นที่ป่า ทำให้บริษัท [REDACTED] ต้องขอลดการใช้พื้นที่เพื่อไม่ให้พื้นที่ขอประทานบัตรทับซ้อนกับที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ พื้นที่ดังกล่าวนอกจากเป็นแหล่งต้นน้ำและป่าน้ำซับซึมแล้ว ยังอยู่ในเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ และเคยเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยและดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มานี ต่อมาบริษัท [REDACTED] ขอลดเนื้อที่เหลือ ๑๑๘ - ๒ - ๐๒ ไร่ และผู้ถูกร้องที่ ๒ อนุญาตตามที่ขอ

๑.๔) การจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๑.๔.๑) นางสาว ก. ได้ยื่นคัดค้านมติสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ป่าแกบ่อหิน ซึ่งเห็นชอบผลการรับฟังความคิดเห็นของบริษัท [REDACTED] ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐ ณ ศาลาประชาคม หมู่ที่ ๓ ตำบลป่าแกบ่อหิน เนื่องจากมีประชาชนในหมู่ที่ [REDACTED] เข้าร่วมเพียง ๕ คน จากผู้เข้าร่วมรวมทั้งสิ้น ๑๓๑ คน พร้อมทั้งได้แนบรายชื่อประชาชนหมู่ที่ [REDACTED] จำนวน ๒๐๐ คน ที่คัดค้านมติสภาดังกล่าว

๑.๔.๒) เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๐ บริษัท [REDACTED] ได้จัดรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ ๒ ณ อบต.เขาขาว อำเภอละงู ซึ่งต่อมานาย ข. (นามสมมติ) อดีตกำนัน [REDACTED] ได้ยื่นคัดค้านและให้ยกเลิกการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าว เนื่องจากเป็นการจัดเวทีต่างตำบลกับพื้นที่ที่ขอประทานบัตรและเชิญชวนให้ประชาชนต่างตำบลและต่างอำเภอที่ไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงเข้าร่วม อีกทั้งเจ้าหน้าที่บางส่วนไม่วางตัวเป็นกลาง

๒) ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๒.๑) การอนุญาตเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติผู้ถูกร้องที่ ๒

๒.๑.๑) บริษัท [REDACTED] ได้ขออนุญาตเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในพื้นที่เขาลูกเหล็กใหญ่ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าตระ ป่าห้วยหลอด และป่าเขาชุมทรัพย์ เพื่อทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูน (เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง) ตามคำขอประทานบัตร [REDACTED] ที่อยู่ที่ตำบลป่าแกบ่อหิน

๒.๑.๒) ตามรายงานการตรวจสอบสภาพป่าของผู้ถูกร้องที่ ๔ และสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๓ (สงขลา) พื้นที่ที่ขออนุญาตมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขาเนินเขาและภูเขาขนาดเล็ก เนื้อที่รวม ๑๒๑ - ๑ - ๖๙ ไร่ แต่จากการตรวจสอบของคณะเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบสภาพป่าพบว่า อยู่ในเขตป่าเพื่อการอนุรักษ์โซน C เนื้อที่ ๒ - ๓ - ๖๗ ไร่ คงเหลือเนื้อที่ ๑๑๘ - ๒ - ๐๒ ไร่ ไม่เป็นพื้นที่ที่ส่งมอบให้ ส.ป.ก. อยู่ในเขตกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคใต้ ชั้นที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ อยู่ในพื้นที่แหล่งแร่หินอุตสาหกรรมตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรมฉบับที่ ๑ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๓๙ และสภา อบต.ป่าแกบ่อหินให้ความเห็นชอบแล้ว ตามรายงานการประชุมสมัยวิสามัญ สมัยที่ ๑ ประจำปี ๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙

๒.๑.๓) เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔ คณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๖๔ มีมติเห็นชอบให้บริษัท [REDACTED]

/เข้าทำ ...

เขตโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เขตพื้นที่ที่มีกฎหมายห้ามการเข้าใช้ประโยชน์โดยเด็ดขาด พื้นที่เขตปลอดภัยและความมั่นคงแห่งชาติ หรือพื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึม

เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าตระฯ ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงอนุญาตตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ จนถึงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๗๔

๒.๒) การพิจารณารายงาน EIA

ผู้ถูกร้องที่ ๑

๒.๒.๑) ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒ เครือข่าย [REDACTED] ได้ร้องเรียนคัดค้านโครงการและการพิจารณารายงาน EIA และขอให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยกเลิกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฯ ที่กำหนดให้เขาลูกเล็กลูกใหญ่เป็นแหล่งหินอุตสาหกรรม ทั้งนี้ การขอให้ยกเลิกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฯ เป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ถูกร้องที่ ๕

๒.๒.๒) โครงการเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมของบริษัท [REDACTED] ตั้งอยู่ [REDACTED] ตำบลป่าแกบ่อหิน อำเภอทุ่งหว้า ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (คชก.) โครงการเหมืองแร่ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ มีมติให้ความเห็นชอบรายงาน EIA โดยให้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

๒.๒.๓) วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๕ นางสาว ก. ได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้องที่ ๑ ขอคัดค้านรายงาน EIA ฉบับที่ผ่านความเห็นชอบ เพราะเป็นพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์และเป็นพื้นที่แหล่งน้ำซับซึม

๒.๓) การรับฟังความคิดเห็นตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐

ผู้ถูกร้องที่ ๓ และที่ ๔

๒.๓.๑) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๐ โดยมาตรา ๑๘๘ บัญญัติให้บรรดาคำขอทุกประเภทที่ได้ยื่นไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นคำขอตามพระราชบัญญัตินี้ และให้พิจารณาดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้

๒.๓.๒) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง^๒ กำหนดให้จัดรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร ซึ่งต้องดำเนินการตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๑ (ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ฯ) โดยผู้จัดจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีสิทธิทุกรายที่เข้าประชุมได้แสดงความคิดเห็นในลักษณะอภิปรายสาธารณะ และจัดทำรายงานสรุปทุกประเด็นให้ผู้ถูกร้องที่ ๕ พิจารณาให้ความเห็น พร้อมทั้งจัดส่งรายงานดังกล่าวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความเห็นอีกทางหนึ่ง กรณีมีประเด็นที่หาข้อยุติไม่ได้ ผู้ถูกร้องที่ ๕ จะสั่งให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ทำประขามติดต่อไป

/๒.๓.๓) คำขอ ...

^๒ มาตรา ๕๖ วรรคสอง เมื่อได้กำหนดเขตพื้นที่ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ประกาศการขอประทานบัตรของผู้ยื่นคำขอโดยปิดประกาศเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวันไว้ในที่เปิดเผย สำนักงานเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการยื่นขอประทานบัตร เมื่อครบกำหนดเวลาให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

๒.๓.๓) คำขอประทานบัตร [REDACTED] จดทะเบียนคำขอเมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙ เพื่อทำเหมืองประเภทที่ ๒ ซึ่งตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ฯ กำหนดให้ต้องรับฟังความคิดเห็นของหมู่บ้านในระยะห่างไม่เกินห้าร้อยเมตรจากแนวเขตคำขอประทานบัตร ซึ่งคำขอประทานบัตรดังกล่าวได้ดำเนินการตามประกาศกำหนดแล้ว

๒.๓.๔) เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เขต ๑ ร่วมกับผู้ร้องที่ ๓ ผู้ใหญ่บ้าน [REDACTED] ตำบลป่าแกบ่อหิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตัวแทนบริษัท [REDACTED] ได้จัดประชุมชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีการคัดค้านการขอประทานบัตร ณ อบต.ป่าแกบ่อหิน โดยผู้เกี่ยวข้องได้ชี้แจงประเด็นที่เป็นข้อห่วงกังวลให้ทุกฝ่ายทราบ

๒.๔) แหล่งหินอุตสาหกรรมเขาลูกเล็กลูกใหญ่

ผู้ร้องที่ ๕

๒.๔.๑) ผู้ร้องที่ ๕ ได้กำหนดพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรมเขาลูกเล็กลูกใหญ่ ตำบลป่าแกบ่อหิน อำเภอทุ่งหว้า เป็นแหล่งหินอุตสาหกรรมตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๑ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๓๙ พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองตามแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

๒.๔.๒) สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เขต ๑ ได้ตรวจสอบรับรองแผนผังโครงการทำเหมือง (ฉบับแก้ไข) ของบริษัท [REDACTED] เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๕ ว่ามีความเหมาะสม ถูกต้องตามหลักวิชาการทางวิศวกรรม สอดคล้องกับรายงานลักษณะธรณีวิทยาแหล่งแร่ รายงานการประเมินความคุ้มค่าในทางเศรษฐกิจสำหรับการอนุญาตประทานบัตร เป็นไปตามประกาศกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวทางการประเมินความคุ้มค่าในทางเศรษฐกิจสำหรับการอนุญาตประทานบัตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ และเทคโนโลยีที่จะใช้ในการทำเหมืองเป็นไปตามประกาศกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของเทคโนโลยีที่ใช้ในการทำเหมือง พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

๒.๔.๓) การประชุมคณะกรรมการแร่ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ได้มีมติกรณีการพิจารณาคำขอประทานบัตรที่ ๑/๒๕๕๙ ของบริษัท [REDACTED] ดังนี้

(๑) กสม. เคยตรวจสอบเรื่องนี้แล้วเห็นว่า ให้ยุติเรื่องเนื่องจากไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ร้องที่ ๓ ได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ [REDACTED] จากการขอประทานบัตร

(๒) คำขอประทานบัตรแปลงนี้ไม่มีการฟ้องร้องดำเนินคดี

(๓) เมื่อพิจารณาประเด็นที่มีการคัดค้านคำขอประทานบัตรแปลงนี้พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการครบถ้วนแล้ว ดังนี้

(๓.๑) การกำหนดค่านิยามพื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิม ผู้ร้องที่ ๕ ได้ชี้แจงผู้ร้องแล้ว และผู้ร้องที่ ๒ ให้ข้อมูลว่า ไม่มีแหล่งน้ำขัง น้ำซับซิมภายในพื้นที่คำขอประทานบัตร โดยแหล่งน้ำซับซิมที่ผู้ร้องกล่าวอ้างอยู่นอกพื้นที่คำขอประทานบัตร

(๓.๒) การคัดค้านการให้ความเห็นชอบรายงาน EIA ผู้ร้องที่ ๑ ได้ชี้แจงผู้ร้องเรียนเพื่อทราบแล้ว และ คชก. ได้กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับคำขอประทานบัตรแปลงนี้ไว้อย่างเคร่งครัด

(๓.๓) การคัดค้าน ...

(๓.๓) การคัดค้านการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์พื้นที่
ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ชี้แจงผู้ร้องแล้ว

(๓.๔) ข้อเสนอเพื่อการบริหารจัดการแหล่งอุทยาน
ธรณีโลกจังหวัดสตูล กรมทรัพยากรธรณีได้พิจารณา และผู้ถูกร้องที่ ๕ ได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้องที่ ๔
เพื่อแจ้งให้ผู้ร้องทราบถึงผลการพิจารณาของกรมทรัพยากรธรณีแล้ว

(๓.๕) การเฝ้าระวังผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม
และสุขภาพของประชาชนในระหว่างที่มีการทำเหมืองและภายหลังจากปิดเหมือง ผู้ถูกร้องที่ ๕ ให้นำ
มาตรการที่เสนอไว้ในรายงาน EIA ไปกำหนดเป็นเงื่อนไขแนบท้ายการอนุญาตและให้ความเห็นชอบ
การอนุญาตประทานบัตรแปลงดังกล่าว โดยกำหนดอายุ ๓๐ ปี พร้อมทั้งได้ให้ความเห็นชอบการกำหนด
เงื่อนไขแนบท้ายประทานบัตร โดยให้เข้าร่วมโครงการและได้รับมาตรฐานเหมืองแร่สีเขียว หรือมาตรฐาน
ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแร่ของผู้ถูกร้องที่ ๕ ภายในระยะเวลา ๕ ปี
ภายหลังจากได้รับอนุญาตเปิดการทำเหมือง และให้รักษามาตรฐานดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

(๔) จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น อธิบดีกรมอุตสาหกรรม
พื้นฐานและการเหมืองแร่จึงได้ลงนามอนุญาตเป็นประทานบัตร [REDACTED] มีอายุ ๓๐ ปี ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๗ ถึง ๒๘ มีนาคม ๒๕๙๗ เรียบร้อยแล้ว

๓) ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๑) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสตูล (ทสจ.สตูล)

๓.๑.๑) ข้อมูลสภาพพื้นที่ทั่วไปตามคำขอประทานบัตร (ภาคผนวก ก)

๓.๑.๒) จากการสำรวจพื้นที่โครงการ ไม่พบแหล่งน้ำลำธาร ลำห้วย
และแหล่งน้ำซับซึมในบริเวณพื้นที่คำขอประทานบัตร และจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน
ในรัศมี ๓ กิโลเมตร จากพื้นที่โครงการระหว่างวันที่ ๙ - ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐ พบว่า ไม่มีแหล่งน้ำพุ น้ำผุด
น้ำซับซึม หรือแหล่งน้ำที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากสถานที่อื่น ๆ ในพื้นที่โครงการและบริเวณใกล้เคียง

๓.๑.๓) จากการสำรวจพื้นที่โครงการและบริเวณใกล้เคียง ไม่พบ
กลุ่มชาติพันธุ์มานิซึ่งเป็นชาโกลอพยพเข้ามาอยู่ในบริเวณดังกล่าว นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๒
[REDACTED] หัวหน้าเผ่ากลุ่มชาติพันธุ์มานิ [REDACTED] ซึ่งสามารถพูดและฟังภาษาไทยได้ดี ให้ข้อมูลว่า
กลุ่มชาติพันธุ์มานิอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มประมาณ ๕๐ คน อยู่ประจำในป่าของพื้นที่อำเภอทุ่งหว้า
แต่จะอพยพชั่วคราวไปตามความสมบูรณ์ของป่าเพื่อหาอาหาร หาเผือกและมันนำมาเผากิน บ้างก็ล่าสัตว์
โดยใช้ลูกดอกอาบยาพิษจากธรรมชาติเพื่อนำมาปรุงอาหารแบบง่าย ๆ ภาษนะที่ใช้ตัดแปลงจากสิ่งของในป่า

๓.๑.๔) คณะกรรมการพิจารณาการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรือ
อยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามคำสั่งจังหวัดสตูล ที่ ๒๖๓๕/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓
ได้ประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓ มีมติเห็นชอบให้บริษัท [REDACTED] เข้าทำประโยชน์
ในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้ตามที่ขอ

๓.๑.๕) เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้แจ้งบริษัท
[REDACTED] ว่า คณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติป่าสงวน
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม
๒๕๖๔ เห็นชอบให้บริษัท [REDACTED] เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงอนุญาตให้บริษัท
[REDACTED] เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าตระ ป่าห้วยหลอด และป่าเขาชุมทรัพย์

เพื่อทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูน (เพื่ออุตสาหกรรมชนิดก่อสร้าง) ตามคำขอประทานบัตร [redacted] ท้องที่ตำบลป่าแกบ่อหิน อำเภอทุ่งหว่า เนื้อที่ ๑๑๘ - ๒ - ๐๒ ไร่ มีกำหนดระยะเวลา ๑๐ ปี ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๖ โดยให้ผู้รับอนุญาต ปฏิบัติตามเงื่อนไขรวม ๒๕ ข้อ และขอให้ผู้ถูกร้องที่ ๔ สั่งการให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการออกหนังสืออนุญาต

๓.๒) อบต.ป่าแกบ่อหิน

๓.๒.๑) เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙ สภา อบต.ป่าแกบ่อหิน มีมติ เห็นชอบการอนุญาตคำขอประทานบัตร [redacted] ในการประชุมสมัยวิสามัญสมัยที่ ๑ ประจำปี ๒๕๕๙

๓.๒.๒) บริษัท [redacted] และบริษัท [redacted]

ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำรายงาน EIA รวม ๔ ครั้ง (ภาคผนวก ข)

ภายหลังการประชุมครั้งที่ ๔ คชก. ได้มีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ ลงพื้นที่ตรวจสอบว่า บ้านเรือนของผู้ลงทะเบียนเข้าประชุมในครั้งที่ ๔ กระจายตัวอยู่ส่วนใดของที่ตั้ง โครงการ โดยให้แสดงกลุ่มที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยลงในแผนที่ โดยใช้พิกัด GPS ของบ้านเรือน แต่ละหลัง ปรากฏว่า ไม่มีบ้านเรือนของกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยในรัศมี ๑.๑ กิโลเมตรจากที่ตั้งโครงการ

๓.๓) กรมทรัพยากรธรณี

๓.๓.๑) การทบทวนนโยบายหรือแนวทางการพิจารณาอนุญาตให้ทำเหมืองของทั้งสองโครงการดังกล่าวในพื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูล เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการแร่ ซึ่งมีปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธานกรรมการ และผู้ถูกร้องที่ ๕ เป็นเลขานุการ โดยคณะกรรมการแร่ เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการอนุญาตหรือไม่อนุญาต การต่ออายุ การโอน การเพิกถอน หรือการกำหนดเงื่อนไขใด ๆ เกี่ยวกับประทานบัตรสำหรับเหมืองประเภทที่ ๒ และประเภทที่ ๓

๓.๓.๒) อุทยานธรณีโลกสตูล^๓ ครอบคลุมพื้นที่ ๔ อำเภอ ได้แก่ ทุ่งหว่า มะนัง ละงู และอำเภอเมืองสตูล (เฉพาะพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตราและอุทยานแห่งชาติ ตระรุเตา) รวมเนื้อที่ ๒,๕๙๗ ตารางกิโลเมตร ดังนั้น พื้นที่ตำบลควนโดน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล จึงไม่อยู่ในพื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูล

๓.๓.๓) UNESCO ไม่มีข้อห้ามการทำเหมืองแร่หรือกิจกรรมอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมืองแร่ในพื้นที่อุทยานธรณีโลก หากพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้เป็นพื้นที่แหล่งธรณีวิทยา แหล่งมรดกทางนิเวศวิทยา หรือแหล่งโบราณคดี และการทำเหมืองแร่หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของประเทศไทยหรือของท้องที่ที่อุทยานธรณีโลกตั้งอยู่

๓.๓.๔) ในส่วนของเงื่อนไขหรือข้อกำหนดในการดำเนินโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อุทยานธรณีโลก จะต้องเป็นไปตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามรายงาน EIA และเงื่อนไขที่กำหนดไว้แนบท้ายประทานบัตร

/๓.๓.๕) คณะอนุกรรมการ ...

^๓ อุทยานธรณี หมายถึง พื้นที่ที่ประกอบด้วย แหล่งอนุรักษ์ธรณีวิทยา แหล่งธรณีวิทยาหรือแหล่งอนุรักษ์ธรณีวิทยาที่เป็นที่รู้จักหรือมีชื่อเสียง แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและแหล่งธรณีวิทยา รวมทั้งแหล่งทางด้านโบราณคดี นิเวศวิทยา และวัฒนธรรม, สืบค้นจาก https://www.dmr.go.th/wp-content/uploads/2022/11/02-article_20181212093132.pdf, เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๘

๓.๓.๕) คณะอนุกรรมการด้านจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ ภายใต้คณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติ ในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๕ มีมติมอบหมายให้คณะทำงานจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ ทบพทวนและปรับปรุงคำนิยามพื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึม ซึ่งเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จให้นำมาปรับปรุงในแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ต่อไป

๓.๓.๖) การกำหนดคำนิยามพื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึมเป็นการดำเนินงานของคณะทำงานจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ ซึ่งอยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อ ทบพทวนและปรับปรุงคำนิยามพื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึม การพิจารณาหลักเกณฑ์เงื่อนไข ประกอบการอนุญาตประทานบัตร กรณีที่ยังไม่มีการกำหนดคำนิยามพื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึมเป็น อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการแร่

๓.๓.๗) กรมทรัพยากรธรณี ได้ส่งเรื่องร้องเรียนของประชาชนให้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๕ และอุทยานธรณีโลกสตูล รวมทั้งมีหนังสือตอบผู้ร้องเรียบร้อยแล้ว

๓.๔) บริษัท [REDACTED]

๓.๔.๑) พื้นที่น้ำซับซึม

คชก. ได้สั่งให้เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ตรวจสอบ และให้คำนวณ ปริมาณน้ำใต้ดินต่อปี ผลปรากฏว่า มีเพียงแอ่งน้ำขนาดเล็กบริเวณเชิงเขา ซึ่งจะแห้งสนิทในฤดูแล้ง และผล การคำนวณหาปริมาณน้ำใต้ดินมีค่าเป็นลบ (- ๕๗,๗๔๗ ลบ.ม./ปี) หมายถึง ไม่ใช่พื้นที่น้ำซับซึมหรือพื้นที่ ชุ่มน้ำและพื้นที่ดังกล่าวไม่อยู่ในเขตคำขอประทานบัตร

๓.๔.๒) ป่าต้นน้ำและป่าสมบูรณ์

ในกระบวนการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ฯ ทสจ.สตูล สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ที่ ๑๓ สงขลา และผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ตรวจสอบพิกัดพื้นที่คำขอกับแผนที่ลุ่มน้ำแล้ว พบว่า อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๒ และชั้นที่ ๓ ไม่ได้เป็นป่าต้นน้ำ และสามารถอนุญาตให้ทำกิจกรรม เกี่ยวกับเหมืองแร่ได้ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

ในการยื่นคำขอครั้งแรก มีพื้นที่ ๒๔๐ ไร่ โดยอ้างอิงจาก เขตแหล่งแร่ ภายหลังจากตรวจสอบภาพป่า พบว่า ทับซ้อนกับพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ และทับป่าโซน C ทางด้านทิศใต้ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีต้นไม้ค่อนข้างหนาแน่น จึงได้ขอรังวัดตัดพื้นที่ทับซ้อนดังกล่าวออกหลาย ครั้ง และเจ้าหน้าที่ได้ไปตรวจสอบสภาพป่าตามพิกัดพื้นที่ใหม่ โดยในครั้งสุดท้าย ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้ปรับแผนที่ โซนนิ่งเป็นระบบดิจิทัล และพบว่า ยังทับซ้อนป่าโซน C ทางทิศใต้อีก บริษัท [REDACTED] จึงขอให้รังวัดตัด พื้นที่ทับซ้อนอีกครั้ง จนเหลือพื้นที่ ๑๑๘ - ๒ - ๐๒ ไร่ ซึ่งไม่ทับพื้นที่หวงห้ามแล้ว ประกอบกับบริเวณ พื้นที่คำขอ มีชาวบ้านปลูกยางพาราขึ้นไปเกือบถึงยอดเขา เหลือแนวเป็นสภาพป่าเฉพาะส่วนยอดของ ภูเขา ดังนั้น เมื่อนำจำนวนต้นไม้ตามบัญชีที่ได้จากการตรวจสอบภาพป่ามาหารกับจำนวนพื้นที่คำขอ จึงได้ ตัวเลขต่ำกว่าเกณฑ์ที่กรมป่าไม้กำหนด พื้นที่คำขอจึงไม่ใช่ป่าสมบูรณ์ และสามารถอนุญาตให้เข้าทำ ประโยชน์ได้

๓.๔.๓) การนำน้ำจากภูเขาไปผลิตน้ำประปา

คชก. ได้สั่งให้เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ตรวจสอบและสอบถาม ข้อมูลจากสำนักงานประปาทุ่งหว้าเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒ หัวหน้าอ่างผลิตน้ำสาขาละงูยืนยันว่า ไม่ได้ใช้น้ำจากสายห้วยที่ไหลมาจากภูเขาใกล้เคียงกับเขตคำขอประทานบัตร เนื่องจากไม่มีน้ำในฤดูแล้ง แต่ใช้น้ำจากคลองสาขาอื่นที่ไหลมาจากเทือกเขาบรรทัดทางด้านทิศเหนือ เพราะมีน้ำตลอดปี

๓.๔.๔) ป่าเพื่อการอนุรักษ์โซน C

กระบวนการขออนุญาตมีการใช้แผนที่หลายประเภท และตรวจสอบกับหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยได้ตัดเนื้อที่ตามคำขอร้อง เนื่องจากเคยมีพื้นที่บางส่วนทับซ้อนกับพื้นที่ของ สปก. และพื้นที่อนุรักษ์เล็กน้อย พื้นที่ดังกล่าวได้รับการตรวจสอบและรับรองจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว เช่น สปก. สำนักงานป่าไม้สตูล ทสจ.สตูล สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ที่ ๑๓ สงขลา และผู้ถูกร้องที่ ๔ ไม่พบว่ามีพื้นที่ทับซ้อน และไม่อยู่ในแนวเขตของป่าเพื่อการอนุรักษ์โซน C

๓.๔.๕) ที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มานิ

เนื่องจากเคยมีบุคคลกลุ่มหนึ่งไปรับกกลุ่มชาติพันธุ์มานิจากบ้านราวปลาให้มาอยู่บริเวณชายป่าใกล้ ๆ เขตคำขอ และนัดหมายให้ผู้สื่อข่าวมาทำข่าว เสนอข่าวผ่านสถานีโทรทัศน์ประกอบการคัดค้านคำขอ ซึ่งขณะนั้นอยู่ระหว่างการจัดทำรายงาน EIA คชก. จึงสั่งให้เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ตรวจสอบ และสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มชาติพันธุ์มานิ [REDACTED] ซึ่งปกติอาศัยอยู่ในป่าบริเวณบ้านราวปลา ตำบลทุ่งหว่า ซึ่งเป็นคนละตำบลกับบริเวณพื้นที่คำขอ [REDACTED] ให้สัมภาษณ์ว่า กำหนดเคยสร้างที่พักชั่วคราวเพื่อให้ไปดำรงชีวิตบริเวณใกล้ ๆ พื้นที่คำขอ แต่เมื่อไปอยู่แล้วไม่สามารถอยู่ได้ เนื่องจากไม่สามารถหาสัตว์ป่าหรือของป่าจากบริเวณดังกล่าว

๓.๔.๖) เขตอุทยานธรณีโลก

เคยมีผู้เรียกร้องเรียนว่า พื้นที่โครงการฯ อยู่ในเขตอุทยานธรณีโลก ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) โดยกรมทรัพยากรธรณีได้ชี้แจงผ่านหน้ากระดานข่าวเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๕ ว่า UNESCO ไม่ได้ห้ามมีกิจกรรมเหมืองแร่ภายในเขตอุทยานธรณีโลกของยูเนสโก แต่ขอให้ดำเนินการตามกฎหมายของแต่ละประเทศ

๓.๔.๗) การปิดกั้นการแสดงความคิดเห็น

ในกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ได้ปิดประกาศเชิญชวนตามสถานที่ราชการ อำเภอ อบต. ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ทุกครั้ง และกลุ่มผู้ที่ไม่เห็นด้วยได้เข้ามาแสดงความคิดเห็นทุกครั้ง นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๕ ยังได้มีคำสั่งให้จัดรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมเฉพาะกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้จัดขึ้นที่หอประชุม ๑๐๐ ปี อำเภอทุ่งหว่า เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๒ โดยมีกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยเข้าร่วมประชุม ๕๑ คน นอกจากนี้ คชก. ได้มีคำสั่งให้จัดรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมเฉพาะ [REDACTED] ที่มีผู้ไม่เห็นด้วยหลายคน ซึ่งได้จัดขึ้น ณ อบต.ป่าแก่บ่อหิน เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๒ โดยมีนายอำเภอทุ่งหว่าประธานที่ประชุม

๔) การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

๔.๑) สตูลเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีกลุ่มชาติพันธุ์มานิหลายกลุ่มอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอละงู ทุ่งหว่า มะนัง ควนโดน และควนกาหลง พื้นที่ดังกล่าวจึงมีความสำคัญในมิติวัฒนธรรม และกลุ่มชาติพันธุ์มานิจะเคลื่อนย้ายที่อยู่ตามฤดูกาลและพืชพันธุ์อาหารและจะกลับมาอยู่ที่เดิมไม่ใช้การ

/เร่ร่อน ...

เร่ร่อนหรือเป็นกลุ่มคนเร่ร่อน^๔ และกลุ่มชาติพันธุ์มานิจังหวัดสตูลกำลังตกอยู่ในความเสี่ยงจากการทำเหมืองหินในพื้นที่ที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกิน^๕

๔.๒) คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) เคยตอบข้อหารือของผู้ถูกร้องที่ ๕ ตามเรื่องเสร็จที่ ๑๖๖๔/๒๕๖๔ ในประเด็นคำว่า “พื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิม” ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ วรรคสี่ ที่กำหนดเป็นพื้นที่ที่ห้ามเป็นเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง หมายถึงพื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิมซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเดียวกัน หรือพื้นที่ที่อาจมีลักษณะแตกต่างกันได้ นั้น เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มิได้ระบุหรือจำกัดความหมายของคำดังกล่าวไว้ จึงเป็นความเห็นในทางวิชาการที่ผู้ถูกร้องที่ ๕ จะต้องพิจารณาซึ่งเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ไม่ใช่ปัญหาข้อกฎหมายที่คณะกรรมการกฤษฎีกาจะพิจารณาให้ความเห็นได้

๔.๓) เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘ คณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติได้ประชุมเพื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินการเพื่อเสนอแก้ไขพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ กรณีพื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิมในบทบาทของ ทส. โดยมีกรมทรัพยากรธรณี ผู้แทนผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ เข้าร่วมประชุมด้วย ที่ประชุมได้มอบหมายให้กรมทรัพยากรธรณีในฐานะเลขานุการสรุปผลการประชุม เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการด้านจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่เพื่อประกอบการแก้ไขพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อไป

๒.๒.๒ คำขอประทานบัตรเหมืองแร่ [REDACTED] (เขาโต๊ะกระัง)

๑) ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๖ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบและรับฟังข้อเท็จจริง จากผู้ร้อง นาย ค. (นามสมมติ) ผู้อำนวยการโรงเรียน [REDACTED] พร้อมด้วยคณะครูและนักเรียน และประชาชนในพื้นที่เขาโต๊ะกระัง ตำบลควนโดน อำเภอควนโดน และตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง ณ โรงเรียน [REDACTED] และพิพิธภัณฑสถานชุมชนบ้านนาปรัก อำเภอควนโดน สรุปได้ดังนี้

๑.๑) เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙ บริษัท [REDACTED] (บริษัท [REDACTED] ได้ยื่นคำขอประทานบัตร [REDACTED] เพื่อทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนต่อผู้ถูกร้องที่ ๕ [REDACTED] ตำบลควนโดน อำเภอควนโดน ในพื้นที่เขาโต๊ะกระัง

๑.๒) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๕ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๐ กำหนดให้พื้นที่ “เขาลูกช้าง” หมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง เป็นแหล่งหินอุตสาหกรรม ซึ่งขัดแย้งกับคำขอประทานบัตรที่ขอในพื้นที่ [REDACTED] ตำบลควนโดน อำเภอควนโดน ต่อมาปี ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้เพิ่มเติมพื้นที่ [REDACTED] ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง ไว้ในคำขอประทานบัตร [REDACTED] โดยประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับดังกล่าวไม่ได้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม นอกจากนี้ เขาลูกช้างเป็นคนละภูเขา กับเขาโต๊ะกระัง ทั้งนี้ ประชาชนในพื้นที่กลุ่มอนุรักษ์เขาโต๊ะกระังได้ยื่นข้อร้องเรียนต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อประกอบการพิจารณารายงาน EIA

/๑.๓) จากการตรวจ ...

^๔ มานี: สิทธิชาติพันธุ์กับการสัมปทานเหมืองหินในอุทยานธรณีโลกสตูล, ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), สืบค้นจาก https://sac-research.sac.or.th/uploads/article//2022_20220330144920-1.pdf, เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๘

^๕ ช่าง [REDACTED] เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๕, สืบค้นจาก [https://\[REDACTED\]](https://[REDACTED]) เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๖

๑.๓) จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่เขาโต๊ะกรัง โดยคณะกรรมการจังหวัด เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ พบว่า พื้นที่ขอประทานบัตรเป็นป่าดิบชื้น มีพันธุ์ไม้ใหญ่น้อย ขึ้นหนาแน่น มีถ้ำหินงอก หินย้อย ๑๐ ถ้ำ ด้านทิศตะวันตกและทิศเหนือ มีป่าพรุและน้ำซับซึม ไหลลงสู่ห้วยตาราและไหลรวมกับห้วยลำจัว ห้วยใหญ่ ลงคลองดusun ซึ่งใช้ผลิตน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค สถานีผลิตน้ำควนโดน มีสัตว์ นกน้ำ และถ้ำค้างคาว อยู่ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านเกาะใหญ่ (เขาโต๊ะกรัง) และมีพื้นที่อ่อนไหวจำนวนมาก เช่น แหล่งโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ที่กรมศิลปากรเข้ามาขุดค้น จดทะเบียนไว้รอบ ๆ ภูเขา ๗ แหล่ง ซึ่งกรมศิลปากรสำรวจพบเศษภาชนะดินเผา โบราณ โดยจุดที่ใกล้ที่สุด คือ ประมาณ ๘๐๐ เมตร จากพื้นที่คำขอ นอกจากนี้ ยังอยู่ใกล้สถานศึกษาและบ้านเรือน

๑.๔) เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้อนุมัติให้พื้นที่เขาโต๊ะกรังเป็นพื้นที่ป่าชุมชนในเขตป่าตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ การขอประทานบัตรในพื้นที่ดังกล่าว มีบางส่วนทับซ้อนกับพื้นที่ป่าไม้ชุมชน และส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พันธุ์ไม้สำคัญและพืชสมุนไพร ได้แก่ สวาดำ ป่าพรุ รวมทั้งสัตว์ป่านานาชนิด เช่น ค่างแว่นถิ่นใต้ เป็นต้น

๑.๕) ในการขอประทานบัตรและจัดทำรายงาน EIA พบว่า ข้อมูลและข้อมูลภูมิภาพที่นำมาใช้ประกอบการพิจารณาไม่ถูกต้องครบถ้วน ก่อนเริ่มรับฟังความคิดเห็นของประชาชน บริษัท [REDACTED] ไม่ได้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการ ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานท้องถิ่น สถานที่ตั้งโครงการ และชุมชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งไม่ได้แจ้งผู้มีส่วนได้เสียเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น เช่น ประชาชนที่มีที่พักอาศัยและประกอบอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่ระยะ ๕๐๐ เมตรจากพื้นที่คำขอ โรงเรียน [REDACTED] โรงเรียน [REDACTED] ซึ่งมีนักเรียนกว่าพันคน และตั้งอยู่ห่างจากพื้นที่คำขอ ๓๐๐ เมตร นอกจากนี้ หน่วยงานราชการโดยเฉพาะ อบต.ทุ่งนุ้ย และ อบต.ควนโดน รวมถึงหน่วยงานที่มีหน้าที่ตัดสินใจในการออกใบอนุญาตต่าง ๆ ก็ไม่ได้รับแจ้งให้เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น ผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และผู้ที่อาจจะได้รับผลกระทบมาทราบภายหลังว่า บริษัท [REDACTED] ได้จัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๕ ณ [REDACTED] รีสอร์ท ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง นอกจากนี้ บริษัท [REDACTED] ยังไม่ได้สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและแจ้งให้ประชาชนทราบภายในเวลาที่กำหนดอีกด้วย

๑.๖) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตรเพื่อการทำเหมืองประเภทที่ ๒ ระยะห่างไม่เกิน ๕๐๐ เมตร จะรับฟังเฉพาะประชาชนที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเท่านั้น ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓^๖ และข้อ ๕ วรรคสอง (๑) โดยไม่ได้

/รับฟังความ ...

^๖ ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“ชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร” หมายถึง หมู่บ้านที่มีระยะห่างจากแนวเขตคำขอประทานบัตร ดังนี้

๑) ๑๐๐ เมตร

๑) ๑๐๐ เมตร

(๒) คำขอประทานบัตรเพื่อการทำเหมืองประเภทที่ ๒ ระยะห่างไม่เกินห้าร้อยเมตร

๑) ๑๐๐ เมตร

๑) ๑๐๐ เมตร

ข้อ ๕ วรรคสอง (๑) ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร ซึ่งประชาชนดังกล่าวต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในหมู่บ้านของชุมชนนั้นไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น

รับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากพื้นที่อื่น เช่น นักเรียนของโรงเรียน ██████████ ที่มาจากต่างจังหวัดและพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนี้ ข้อมูลที่นำมาใช้จัดทำรายงาน EIA เป็นข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบมาตั้งแต่การยื่นขอประทานบัตรเมื่อปี ๒๕๕๔

๑.๗) เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๔ นาย ค. กับพวก ๒๐ คน ได้ยื่นฟ้องผู้ถูกร้องที่ ๓ อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ผู้ถูกร้องที่ ๕ และอุตสาหกรรมจังหวัดสตูล ต่อศาลปกครองสงขลา เป็นคดีหมายเลขดำที่ ██████████ เพื่อขอให้ศาลพิพากษาให้การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒ ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ผลการรับฟังความคิดเห็นเป็นโมฆะหรือไม่มีผลทางกฎหมาย และไม่สามารถนำไปใช้ประกอบการขอประทานบัตรและการกระทำอื่นใดที่เกี่ยวข้องได้ รวมถึงวินิจฉัยในประเด็นแหล่งหินอุตสาหกรรม เขาลูกช้าง ██████████ ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง ซึ่งขัดแย้งกับคำขอประทานบัตรที่ขอในพื้นที่ ██████████ ตำบลควนโดน อำเภอควนโดน ทั้งนี้ เขาลูกช้างตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฯ เป็นคนละภูเขากับเขาโต๊ะกระัง ข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๘ คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสงขลา

๒) ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๒.๑) การพิจารณารายงาน EIA

ผู้ถูกร้องที่ ๑

โครงการเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมของบริษัท ██████████ ตั้งอยู่ ██████████ ตำบลควนโดน อำเภอควนโดน ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๔ คชก. โครงการเหมืองแร่ มีมติไม่เห็นชอบรายงาน EIA โดยให้แก้ไขเพิ่มเติมตามแนวทางการละเอียดประเด็นหรือหัวข้อที่ คชก. กำหนด ระหว่างการพิจารณารายงาน EIA ของ คชก. ผู้ร้องและประชาชนได้ยื่นคัดค้านคำขอประทานบัตรให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ พิจารณา เนื่องจากมีความวิตกกังวลต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่จะตามมา ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ คชก. มีมติเห็นชอบรายงาน EIA ในการประชุมครั้งที่ ๒๖/๒๕๖๗

๒.๒) การรับฟังความคิดเห็นตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐

ผู้ถูกร้องที่ ๓ และที่ ๔

๒.๒.๑) คำขอประทานบัตร ██████████ จัดทะเบียนคำขอเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เพื่อทำเหมืองประเภทที่ ๒ ซึ่งตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ฯ กำหนดให้ต้องรับฟังความคิดเห็นของหมู่บ้านในระยะห่างไม่เกินห้าร้อยเมตรจากแนวเขตคำขอประทานบัตร ซึ่งคำขอประทานบัตรดังกล่าวได้ดำเนินการตามที่ประกาศกำหนดแล้ว

๒.๒.๒) ผู้ถูกร้องที่ ๓ จัดรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ คำขอประทานบัตรของบริษัท ██████████ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒ เป็นไปตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ฯ

๒.๓) แหล่งหินอุตสาหกรรมเขาลูกช้าง (เขาโต๊ะกระัง)

ผู้ถูกร้องที่ ๓ และที่ ๕

๒.๓.๑) แหล่งหินอุตสาหกรรมเขาลูกช้าง ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง เป็นแหล่งหินอุตสาหกรรมตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดพื้นที่แหล่งหิน

มาตรา ๕๘^{๑๐} ในกรณีรัฐจะอนุญาตให้มีการดำเนินการใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชน หรือสิ่งแวดล้อม รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด โดยบุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการอนุญาต ทั้งนี้ การอนุญาตต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และมาตรา ๗๐^{๑๑} รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

๓.๒ กติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) ได้ รับรองสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามมาตรฐานสูงสุดเท่าที่เป็นไปได้ โดยรัฐจะต้องปรับปรุงในทุกด้านของสุขลักษณะทางสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมเพื่อบรรลุผลในการทำให้สิทธิเหล่านี้เป็นจริงอย่างสมบูรณ์ รวมทั้งต้องให้หลักประกันว่าการพัฒนาสิทธิทางเศรษฐกิจและการจัดการโรคภัยและทรัพยากรธรรมชาติ จะไม่ลดทอนวิถีชีวิตของประชาชน และตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการแห่งผลประโยชน์ร่วมกัน

๓.๓ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination: ICERD) กล่าวถึงการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติที่เป็นการจำแนก กีดกัน จำกัด หรือการเอื้ออำนวยพิเศษ ด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติ สีผิว เชื้อสายหรือชาติกำเนิด หรือเผ่าพันธุ์ ดังนั้น รัฐที่เป็นสมาชิกของอนุสัญญานี้ต้องดำเนินการเพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบผ่านการประกันและการให้สิทธิอันเท่าเทียมกันของบุคคลภายใต้กฎหมาย ทั้งในสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงการเยียวยาเมื่อถูกละเมิด

/๓.๔ กรณี ...

^{๑๐} มาตรา ๕๘ การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้อื่นดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชน หรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง

ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

^{๑๑} มาตรา ๗๐ รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

๓.๔ กรณีคำขอประทานบัตรทั้งสองโครงการมีประเด็นที่ต้องพิจารณาดังนี้

๓.๔.๑ กรณีคำขอประทานบัตร [REDACTED] (เขาลูกเล็กลูกใหญ่)

๑) ประเด็นที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๕ มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีการขออนุญาตใช้พื้นที่ป่าและการสำรวจแหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิมในพื้นที่เขาลูกเล็กลูกใหญ่ หรือไม่ อย่างไร

๑.๑) จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า

๑.๑.๑) บริษัท [REDACTED] ได้ยื่นคำขอประทานบัตร [REDACTED]

ในพื้นที่เขาลูกเล็กลูกใหญ่เนื้อที่ ๒๔๐ ไร่ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขา เนินเขา และภูเขาขนาดเล็กอยู่ในพื้นที่แหล่งแร่หินอุตสาหกรรมตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๑ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๓๙ เมื่อตรวจสภาพป่าโดยผู้ถูกร้องที่ ๒ ทสจ.สตูล ประชาชน และบริษัท [REDACTED] พบว่า ทับซ้อนกับพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ และป่าเพื่อการอนุรักษ์โซน C ทางด้านทิศใต้ บริษัท [REDACTED] ได้ขอรังวัดตัดเนื้อที่ทับซ้อนออกหลายครั้ง คงเหลือเนื้อที่ ๑๑๘ - ๒ - ๐๒ ไร่ ซึ่งเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาตเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓ (ใช้บังคับขณะนั้น)

๑.๑.๒) ผู้ร้องได้โต้แย้งผลการสำรวจพื้นที่ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เห็นว่า ไม่มีสภาพพื้นที่ป่าสมบูรณ์ ซึ่งขัดแย้งกับข้อเท็จจริงจากการสำรวจป่าครั้งแรกร่วมกับตัวแทนประชาชนในพื้นที่ซึ่งพบว่า เป็นพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์โซน C และพื้นที่มีแหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิม ไหลลงสู่ลำคลองในพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ คลองราโพธิ์ คลองลำจะแนะ และคลองหล้าระ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญของประชาชนในพื้นที่อำเภอทุ่งหว้า จากกรณีดังกล่าวผู้ร้องและประชาชนได้ยื่นคำคัดค้านไปยังผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อมาบริษัท [REDACTED] ได้ลงพื้นที่เขาลูกเล็กลูกใหญ่และบริเวณใกล้เคียงและได้สอบถามประชาชนในพื้นที่รัศมี ๓ กิโลเมตร แต่ไม่พบแหล่งต้นน้ำ ป่าน้ำซับซิม แหล่งน้ำพุ น้ำผุด น้ำซับหรือแหล่งน้ำที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากสถานที่อื่น ๆ

๑.๑.๓) กสม. ได้เคยเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องที่ ๕ กรณีแหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิมในพื้นที่เขาโต๊ะกระังไว้แล้ว โดยให้กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกันกำหนดบทนิยามหรือความหมายคำว่า “ป่าน้ำซับซิม” ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้กำหนดเป็นเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้ชัดเจน ภายหลังจากกำหนดบทนิยามหรือความหมายดังกล่าวแล้ว กระทรวงอุตสาหกรรมควรทบทวนแหล่งหินอุตสาหกรรมตามคำขอประทานบัตรดังกล่าวว่า เป็นพื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิมหรือไม่^{๑๒}

๑.๑.๔) ต่อมาผู้ถูกร้องที่ ๕ ชี้แจงว่า คณะทำงานจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อทบทวนและปรับปรุงคำนิยามแหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิม กรณีที่ยังไม่กำหนดคำนิยามเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการแร่ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๕ เป็นฝ่ายเลขานุการตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐

๑.๑.๕) คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) เคยตอบข้อหารือของ

/ผู้ถูกร้อง ...

^{๑๒} รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่ ๓๑๖ - ๓๑๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน

ผู้ถูกร้องที่ ๕ ตามเรื่องเสร็จที่ ๑๖๖๔/๒๕๖๔ ว่า เมื่อพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ วรรคสี่ มิได้ระบุหรือจำกัดความหมายของ “พื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิม” ไว้ จึงเป็นความเห็นในทางวิชาการที่ผู้ถูกร้องที่ ๕ จะต้องพิจารณา ซึ่งเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ไม่ใช่ปัญหาข้อกฎหมายที่คณะกรรมการกฤษฎีกาจะพิจารณาให้ความเห็นได้

๑.๑.๖) เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘ คณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติได้มอบหมายให้กรมทรัพยากรธรณีในฐานะเลขานุการสรุปผลการประชุมการกำหนดพื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิม เสนอความเห็นต่อคณะอนุกรรมการด้านจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ เพื่อประกอบการแก้ไขพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อไป

๑.๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า

๑.๒.๑) การสำรวจสภาพป่าในพื้นที่เขาลูกเล็กลูกใหญ่ของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ร้องไม่ได้ขัดแย้งกัน กล่าวคือ ในการสำรวจครั้งแรกตรวจพบว่า มีพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ และป่าเพื่อการอนุรักษ์โซน C ทางด้านทิศใต้ ซึ่งบริษัท ████████ ได้ขอตัดเนื้อที่ที่ทับซ้อนดังกล่าวออกคงเหลือเนื้อที่ ๑๑๘ - ๒ - ๐๒ ไร่ พื้นที่ขอประทานบัตรจึงไม่มีเนื้อที่ทับซ้อนกับพื้นที่ที่ต้องห้ามตามระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติฯ ตามข้อ ๑.๑.๑) อย่างไรก็ตามอย่างไรก็ตามประชาชนในพื้นที่เขาลูกเล็กลูกใหญ่เห็นว่า มีแหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิมในพื้นที่ แม้บริษัท ████████ จะได้ขอตัดพื้นที่ดังกล่าวออกไป แต่ยังไม่มีการพิสูจน์หรือตรวจสอบทางธรณีวิทยาว่า เขาลูกเล็กลูกใหญ่เป็นแหล่งกำเนิดของแหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิม เนื่องจากค่านิยาม “พื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิม” ไม่ชัดเจน ดังนั้น การกำหนดค่านิยามจึงมีความสำคัญต่อการพิจารณาอนุญาตให้ประทานบัตรเหมืองแร่ ทั้งนี้ คณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติจะได้ออกความเห็นต่อคณะอนุกรรมการด้านจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ เพื่อประกอบการแก้ไขพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อไป

๑.๒.๒) นอกจากนี้ ในระหว่างที่การกำหนดค่านิยาม “พื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิม” ตามข้อเสนอนี้ของ กสม. ยังไม่แล้วเสร็จ ผู้ถูกร้องที่ ๕ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการแร่ ทราบถึงข้อร้องเรียนของประชาชนในเรื่องแหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิมแล้ว แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกลับไม่ได้ให้ผู้ร้องที่พบเห็นแหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิมเข้าร่วมสำรวจพื้นที่เขาลูกเล็กลูกใหญ่เพื่อตรวจสอบว่า มีแหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิมในพื้นที่คำขอประทานบัตรหรือไม่ จนประชาชนร้องเรียนมายัง กสม. อีกครั้งในปี ๒๕๖๕ เนื่องจากเกรงว่าการดำเนินโครงการจะส่งผลเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเขาลูกเล็กลูกใหญ่ที่อาจจะต้องสูญเสียไปอย่างถาวร

๑.๒.๓) อย่างไรก็ตามคืออธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กลับไม่นำข้อร้องเรียนข้างต้นมาประกอบการพิจารณา และได้ลงนามอนุญาตให้ประทานบัตร ████████ แก่บริษัท ████████ โดยไม่ได้ชี้แจงข้อมูลให้ผู้ร้องและประชาชนรับทราบก่อนการดำเนินการหรืออนุญาต ซึ่งไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ (๑) มาตรา ๔๓ (๒) และ (๓) และมาตรา ๕๘ วรรคสอง ซึ่งรับรองให้บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตให้ดำเนินการใด ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง และหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๕ ในการคุ้มครอง บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าว ในชั้นนี้ จึงรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๕ มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เห็นควร

เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๕ เพื่อดำเนินการต่อไป

๒) ประเด็นที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และชุมชนตามพระราชบัญญัติแรม พ.ศ. ๒๕๖๐ ของผู้ถูกร้องที่ ๓ และที่ ๕ มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่ อย่างไร

๒.๑) จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ดำเนินการกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๑ ตามพระราชบัญญัติแรม พ.ศ. ๒๕๖๐ และประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ฯ สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และได้บังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามหน้าที่และอำนาจเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ [REDACTED] ตำบลป่าแกบ่อหินแล้ว และ กสม. ได้เคยพิจารณาประเด็นดังกล่าวไว้ในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่ ๑๐/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และมีมติให้ยุติเรื่อง

๒.๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามพระราชบัญญัติแรม พ.ศ. ๒๕๖๐ ของคำขอประทานบัตร [REDACTED] ของผู้ถูกร้องที่ ๓ และที่ ๕ จะครบถ้วนตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่การรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และชุมชน ยังไม่ครอบคลุมผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง เนื่องจากประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ฯ กำหนดให้รับฟังเฉพาะประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร โดยจะต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในหมู่บ้านของชุมชนนั้นไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น และต้องเป็นชุมชนที่มีระยะห่างไม่เกินห้าร้อยเมตรจากพื้นที่ขอประทานบัตร ทำให้ประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของชุมชนที่อยู่ห่างไกลเกินกว่าห้าร้อยเมตร ไม่สามารถเข้าร่วมกระบวนการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับกิจกรรมการทำเหมืองแร่ หินปูนที่อาจจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงสุขภาพของประชาชนที่อยู่ไกลเกินกว่าห้าร้อยเมตร เช่น ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน เสียงดัง ฝุ่นละออง และแรงสั่นสะเทือน ทั้งจากการทำเหมืองแร่และการขนส่งผ่านชุมชน ในชั้นนี้ จึงรับฟังได้ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๓ และที่ ๕ สุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและรับทราบข้อมูลและรายละเอียดอย่างเพียงพอต่อการแสดงความคิดเห็นหรือการตัดสินใจ เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งต่อกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อดำเนินการต่อไป

๓) ประเด็นที่ ๓ การมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์มาในกระบวนการตรวจสอบรายงานและเสนอความเห็นเบื้องต้นของผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อรายงาน EIA โครงการเหมืองแร่ หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนตามคำขอประทานบัตร [REDACTED] มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ อย่างไร

๓.๑) จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า

๓.๑.๑) บริษัท [REDACTED] ได้จัดให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ข้อห่วงกังวล และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ๔ ครั้ง ในช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒ เพื่อนำไปพิจารณาและกำหนดเป็นมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม และตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ ในระหว่างการพิจารณารายงาน EIA ของ

คชก. ผู้ร้องและประชาชนได้ยื่นข้อร้องเรียนคัดค้านคำขอประทานบัตร [REDACTED] ต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ มาโดยตลอด เนื่องจากเกรงว่าการดำเนินโครงการจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึม และถิ่นที่อยู่อาศัยและดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มณี แต่การประชุม คชก. ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ มีมติให้ความเห็นชอบรายงาน EIA โดยให้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

๓.๑.๒) ทสจ.สตูล และบริษัท [REDACTED] ให้ข้อเท็จจริงสอดคล้องกันว่า [REDACTED] หัวหน้ากลุ่มชาติพันธุ์มณี ซึ่งปกติอาศัยอยู่ในป่าบริเวณบ้านราวปลา ตำบลทุ่งหว้า ซึ่งเป็นพื้นที่คนละตำบลกับบริเวณพื้นที่คำขอประทานบัตร ให้ข้อมูลว่า กำนันเคยสร้างที่พักชั่วคราวเพื่อให้ไปดำรงชีวิตบริเวณใกล้ ๆ กับพื้นที่คำขอประทานบัตร แต่เมื่อไปอยู่แล้วไม่สามารถอยู่ได้ เนื่องจากไม่สามารถหาสัตว์ป่าหรือของป่าจากบริเวณดังกล่าว

๓.๑.๓) ตามข้อมูลของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) กลุ่มชาติพันธุ์มณีจะเคลื่อนย้ายที่อยู่ตามฤดูกาลและพืชพันธุ์อาหารและจะกลับมาอยู่ที่เดิม ไม่ใช่การเร่ร่อนหรือเป็นกลุ่มคนเร่ร่อน

๓.๑.๔) กสม. ได้มีมติตามรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่ ๒๕๓-๒๕๔/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๗ ว่า กลุ่มชาติพันธุ์มณีไม่ได้ตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรและดำเนินชีวิตในพื้นที่ป่าไม้โดยเคลื่อนย้ายและหมุนเวียนไปตั้งทับในพื้นที่ต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งอาหารตามฤดูกาลและกลับมาอยู่พื้นที่เดิม ด้วยเหตุนี้ ทส. จึงต้องสำรวจการอยู่อาศัยหรือทำกินของกลุ่มชาติพันธุ์มณีทั้งที่อยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิม ดังนั้น การที่ ทส. ไม่สำรวจการถือครองที่ดินของกลุ่มชาติพันธุ์มณีให้ครบทุกกลุ่ม รวมถึงไม่สำรวจพิกัดการตั้งทับหมุนเวียน เป็นการจำกัดสิทธิในที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของกลุ่มชาติพันธุ์มณีเกินสมควรแก่กรณี จึงเป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๓.๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม [REDACTED] เพียงคนเดียว ไม่เพียงพอที่จะสรุปได้ว่า การดำเนินโครงการเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนในพื้นที่เขาลูกเล็ก ลูกใหญ่จะไม่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์มณี เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์มณีในพื้นที่มีหลายกลุ่ม จึงมีความเป็นไปได้ที่กลุ่มชาติพันธุ์มณีกลุ่มอื่นจะเคลื่อนย้ายและหมุนเวียนไปตั้งทับในพื้นที่ต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งอาหารตามฤดูกาลและกลับมาอยู่พื้นที่เดิมหรือบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ที่ขอประทานบัตร อีกทั้งการที่ ทส. ไม่สอบถามข้อมูลจากกลุ่มชาติพันธุ์มณีให้ครบทุกกลุ่ม รวมถึงไม่สำรวจพิกัดการตั้งทับหมุนเวียน เป็นการจำกัดสิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในที่ดินและป่าไม้ของกลุ่มชาติพันธุ์มณีเกินสมควรแก่กรณี ทั้งที่รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมและให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์มณีให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ (๒) และ มาตรา ๗๐ และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบรับรองไว้ ในชั้นนี้ จึงรับฟังได้ว่า กระบวนการตรวจสอบและพิจารณารายงาน EIA ของผู้ถูกร้องที่ ๑ และ คชก. ที่ไม่ได้ นำข้อมูลวิถีการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มณีมาประกอบการพิจารณา รวมถึงไม่ได้เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์มณีได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น จึงมีการกระทำหรือละเลยการกระทำอัน

เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือ
แก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อดำเนินการต่อไป

๓.๔.๒ กรณีคำขอประทานบัตร [REDACTED] (เขาโต๊ะกระัง)

๑) ประเด็นที่ ๑ การรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน
และชุมชนตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ของผู้ถูกร้องที่ ๓ และที่ ๕ มีการกระทำหรือละเลย
การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่ อย่างไร

๑.๑) จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า

๑.๑.๑) พื้นที่เขาโต๊ะกระังมีลักษณะเป็นป่าดิบชื้น มีพันธุ์ไม้ใหญ่
น้อยขึ้นหนาแน่น มีถ้ำหินงอกหินย้อย ป่าพรุ และน้ำซับซึมไหลลงสู่ห้วยตาหาราและไหลรวมกับห้วยลำจั่ว
ห้วยใหญ่ ไหลลงคลองดุดสน มีสัตว์ นกน้ำ และถ้ำค้างคาว รวมถึงมีพื้นที่อ่อนไหวจำนวนมาก เช่น แหล่ง
โบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์ โบราณสถาน บ้านเรือน และโรงเรียน ๒ แห่ง ที่อยู่ห่างจากพื้นที่ขอ
ประทานบัตรเพียง ๓๐๐ เมตร แต่ประชาชนในพื้นที่และบุคลากรของโรงเรียนกลับไม่ทราบรายละเอียด
ของโครงการและไม่ได้รับแจ้งให้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐

๑.๑.๒) เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙ บริษัท [REDACTED] ได้ยื่น
คำขอประทานบัตร [REDACTED] เพื่อทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูน ต่อผู้ถูกร้องที่ ๕ ตั้งอยู่
[REDACTED] ตำบลควนโดน อำเภอควนโดน ในพื้นที่เขาโต๊ะกระัง ซึ่งไม่ได้กำหนดให้เป็นพื้นที่แหล่งหิน
อุตสาหกรรมตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม

๑.๑.๓) ต่อมาปี ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และที่ ๕ ได้เพิ่มเติมพื้นที่
เขาลูกช้างตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๕ ลงวันที่
๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๐ ซึ่งตั้งอยู่ [REDACTED] ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง (เขาลูกช้างตามประกาศกระทรวง
อุตสาหกรรมฯ เป็นคนละภูเขากับเขาโต๊ะกระัง) ไว้ในคำขอประทานบัตร [REDACTED] ทั้งที่บริษัท [REDACTED]
ไม่ได้ยื่นคำขอประทานบัตรเพื่อทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนในพื้นที่เขาลูกช้าง

๑.๑.๔) ผู้ร้องและประชาชนในพื้นที่กลุ่ม [REDACTED]
ได้ยื่นข้อร้องเรียนคัดค้านคำขอประทานบัตร [REDACTED] ของบริษัท [REDACTED] ต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๓ และ
ที่ ๕ เนื่องจากเดิมคำขอประทานบัตร [REDACTED] ขอในพื้นที่เขาโต๊ะกระัง [REDACTED] ตำบลควนโดน อำเภอ
ควนโดน แต่ต่อมาผู้ถูกร้องที่ ๓ และที่ ๕ ได้เพิ่มเติมพื้นที่เขาลูกช้าง ซึ่งตั้งอยู่ที่ [REDACTED] ตำบลทุ่งนุ้ย
อำเภอควนกาหลงไว้ในคำขอประทานบัตร [REDACTED] ด้วย

๑.๑.๕) นาย ค. กับพวก ๒๐ คน ได้ยื่นฟ้องผู้ถูกร้องที่ ๓ และ
ที่ ๕ กับพวก ต่อศาลปกครองสงขลา เป็นคดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] เพื่อขอให้ศาลพิพากษาให้การจัด
เวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒ ตามพระราชบัญญัติแร่
พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ผลการรับฟังความคิดเห็นเป็นโมฆะ และไม่สามารถ
นำไปใช้ประกอบการพิจารณาการขอประทานบัตร [REDACTED] และการกระทำอื่นใดที่เกี่ยวข้องได้ รวมถึง
วินิจฉัยในประเด็นแหล่งหินอุตสาหกรรม เขาลูกช้าง [REDACTED] ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง ซึ่งขัดแย้งกับ
คำยื่นขอประทานบัตร [REDACTED] ที่ขอในพื้นที่ [REDACTED] ตำบลควนโดน อำเภอควนโดน ทั้งนี้ เขาลูกช้าง
ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฯ เป็นคนละภูเขากับเขาโต๊ะกระัง

๑.๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒ ซึ่งนาย ค. กับพวก ๒๐ คน ได้ยื่นฟ้องผู้ถูกร้องที่ ๓ และที่ ๕ ต่อศาลปกครอง
สงขลา เป็นคดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] ขณะนี้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล ดังนั้น จึงเป็นกรณี

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๙ (๑) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สั่งยุติเรื่อง หากเป็นเรื่องที่มีการฟ้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว

อย่างไรก็ตาม ในประเด็นแหล่งหินอุตสาหกรรมเขาลูกช้าง ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๕ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๐ ที่ตั้งอยู่ [redacted] ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล (เขาลูกช้างตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฯ เป็นคนละภูเขากับเขาโต๊ะกรัง) ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๓ และที่ ๕ ได้เพิ่มเติมพื้นที่เขาลูกช้างไว้ในคำขอประทานบัตร [redacted] ทั้งที่บริษัท [redacted] ขอประทานบัตรเพื่อทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเฉพาะพื้นที่เขาโต๊ะกรัง ไม่ได้ขอประทานบัตรในพื้นที่เขาลูกช้าง ประกอบกับกระทรวงอุตสาหกรรมไม่ได้ประกาศให้เขาโต๊ะกรังเป็นแหล่งหินอุตสาหกรรม ดังนั้น ในประเด็นนี้จึงอาจสุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อดำเนินการต่อไป

๒) ประเด็นที่ ๒ กระบวนการตรวจสอบรายงานและเสนอความคิดเห็นเบื้องต้นของผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อรายงาน EIA โครงการเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนตามคำขอประทานบัตร [redacted] มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่อย่างไร

๒.๑) จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า

๒.๑.๑) เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๔ คชก. มีมติไม่เห็นชอบรายงาน EIA ตามคำขอประทานบัตร [redacted] และให้แก้ไขเพิ่มเติมตามแนวทางการรายละเอียดประเด็นหรือหัวข้อที่ คชก. กำหนด และในระหว่างการพิจารณารายงาน EIA ของ คชก. ผู้ร้องและประชาชนได้ยื่นคัดค้านคำขอประทานบัตรดังกล่าวให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ พิจารณา เนื่องจากมีความกังวลต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่จะตามมาในภายหลัง

๒.๑.๒) เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๕ บริษัท [redacted] ได้จัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอีกครั้ง ภายหลัง คชก. มีมติไม่เห็นชอบรายงาน EIA ณ [redacted] รีสอร์ท ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง แต่ไม่ได้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากโครงการ ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานท้องถิ่น สถานที่ตั้งโครงการ และชุมชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงไม่ได้แจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสียบางส่วนเข้าร่วม เช่น ประชาชนที่มีที่พักอาศัยและประกอบอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่ระยะ ๕๐๐ เมตรจากพื้นที่คำขอ โรงเรียน [redacted] โรงเรียน [redacted] ซึ่งมีนักเรียนกว่าพันคนและตั้งอยู่ห่างจากพื้นที่คำขอประทานบัตรเพียง ๓๐๐ เมตร รวมถึง อบต.ทุ่งนุ้ย และ อบต.ควนโดน ด้วย นอกจากนี้ บริษัท [redacted] ยังไม่ได้สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและแจ้งให้ประชาชนทราบภายในเวลาที่กำหนดอีกด้วย

๒.๑.๓) นอกจากนี้ ในระหว่างการพิจารณารายงาน EIA ของ คชก. นาย ค. กับพวก ๒๐ คน ได้ยื่นฟ้องผู้ถูกร้องที่ ๓ และที่ ๕ ต่อศาลปกครองสงขลา เป็นคดีหมายเลขดำที่ [redacted] เพื่อขอให้ศาลพิพากษาให้การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒ ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และให้ผลการรับฟังความคิดเห็นเป็นโมฆะ

๒.๑.๔) ประชาชนในพื้นที่ได้ร้องเรียนต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อเสนอ คชก. ใช้ประกอบการพิจารณารายงาน EIA ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้เพิ่มเติมพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรม เขาลูกช้าง [REDACTED] ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง ไว้ในคำขอประทานบัตร [REDACTED] โดยไม่ถูกต้อง เนื่องจากเดิมบริษัท [REDACTED] ยื่นคำขอเฉพาะในพื้นที่เขาโต๊ะกรัง [REDACTED] ตำบลควนโดน อำเภอควนโดน

๒.๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า

๒.๒.๑) การรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำรายงาน EIA เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๕ ณ [REDACTED] รีสอร์ท ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง พบว่า ผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และผู้ได้รับผลกระทบไม่ทราบรายละเอียดและไม่ได้รับแจ้งให้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น เนื่องจากบริษัท [REDACTED] ไม่ได้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานท้องถิ่น สถานที่ตั้งโครงการ และชุมชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งไม่ได้แจ้งผู้มีส่วนได้เสียบางกลุ่มให้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น

๒.๒.๒) นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ทราบเรื่องร้องเรียนจากประชาชน เกี่ยวกับคำขอประทานบัตรแปลงนี้มาโดยตลอด ตั้งแต่เริ่มสำรวจพื้นที่พบว่า เป็นป่าพรุและมีน้ำซับซึม ไหลลงสู่ห้วยต่าง ๆ มีความหลากหลายของระบบนิเวศทั้งพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ และมีพื้นที่อ่อนไหว จำนวนมาก เช่น แหล่งโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์ โบราณสถาน สถานศึกษา และบ้านเรือน อีกทั้งยังอยู่ระหว่างการกำหนดค่านิยมคำว่า “พื้นที่แหล่งต้นน้ำและป่าน้ำซับซึม” ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะ ต้องห้ามมิให้กำหนดเป็นเขตแหล่งแร่เพื่อการท่าเหมืองตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมถึงเขาโต๊ะกรังไม่ได้อยู่ในพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรมเขาลูกช้างตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฯ และประชาชนได้ยื่นฟ้องคดีขอให้ศาลปกครองสงขลาพิพากษาให้การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒ ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นโมฆะ

๒.๒.๓) ข้อเท็จจริงข้างต้นเป็นรายละเอียดสำคัญที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ต้องเสนอ คชก. เพื่อใช้ประกอบการพิจารณารายงาน EIA ดังนั้น การที่ คชก. มีมติเห็นชอบรายงาน EIA ของบริษัท [REDACTED] โดยไม่ได้พิจารณาข้อมูลอย่างรอบด้าน รวมทั้งผู้ร้องและประชาชนไม่สามารถเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมได้อย่างแท้จริง จึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ (๑) มาตรา ๔๓ (๒) และ (๓) และมาตรา ๕๘ วรรคสอง และไม่พบว่า นาย ค. ได้ยื่นฟ้อง ผู้ถูกร้องที่ ๑ และ คชก. ต่อศาลปกครองสงขลา ในประเด็นกระบวนการตรวจสอบและพิจารณารายงาน EIA ในชั้นนี้ จึงรับฟังได้ว่า กระบวนการตรวจสอบและเสนอความเห็นเบื้องต้นของผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อ รายงาน EIA ที่ไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างเพียงพอ และการที่ คชก. ไม่ได้นำข้อห่วงกังวลในประเด็นต่าง ๆ ของประชาชนในพื้นที่มาประกอบการพิจารณา ให้ความเห็นชอบรายงาน EIA จึงมีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิด สิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อดำเนินการต่อไป

๓.๔.๓ กรณีอุทยานธรณีโลกสตูล

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องทั้งห้ามีการกระทำ หรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีการดำเนินโครงการสัมปทานเหมืองแร่ หินอุตสาหกรรมทั้งสองโครงการจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ที่สำคัญในพื้นที่จังหวัดสตูล ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นเมืองอุทยานธรณีโลกจาก UNESCO หรือไม่
อย่างไร

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า อุทยานธรณีโลกสตูลครอบคลุมพื้นที่ ๔ อำเภอ ได้แก่ ท่งหว้า มะนัง ละงู และอำเภอเมืองสตูล (เฉพาะพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตราและอุทยานแห่งชาติตะรุเตา) รวมเนื้อที่ ๒,๕๘๗ ตารางกิโลเมตร ดังนั้น พื้นที่เขาโต๊ะกระรัง ตำบลควนโดน อำเภอควนโดน จึงไม่อยู่ในพื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูล นอกจากนี้ UNESCO ไม่มีข้อกำหนดการทำเหมืองแร่หรือกิจกรรมอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมืองแร่ในพื้นที่อุทยานธรณีโลก หากพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้เป็นพื้นที่แหล่งธรณีวิทยา แหล่งมรดกทางนิเวศวิทยา หรือแหล่งโบราณคดี และการทำเหมืองแร่หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต้องเป็นไปตามกฎหมายของประเทศหรือของท้องถิ่นที่อุทยานธรณีโลกตั้งอยู่ และเป็นไปตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามรายงาน EIA และเงื่อนไขที่กำหนดไว้แนบท้ายประทานบัตร

พิจารณาแล้วเห็นว่า พื้นที่ขอประทานบัตร [REDACTED] (เขาลูกเล็กลูกใหญ่) แม้จะอยู่ในอำเภอท่งหว้า ซึ่งเป็นพื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูลก็ตาม แต่ไม่มีข้อกำหนดทำเหมืองแร่หรือกิจกรรมอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมืองแร่ในพื้นที่ดังกล่าว ประกอบกับบริษัท [REDACTED] ผู้ได้รับอนุญาตประทานบัตรจะต้องดำเนินการตามมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม และเงื่อนไขที่กำหนดไว้แนบท้ายประทานบัตร เพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติจากการดำเนินโครงการ ประกอบกับบริษัท [REDACTED] ยังไม่ได้เริ่มดำเนินโครงการ จึงยังไม่ปรากฏข้อมูลความเสียหายของอุทยานธรณีโลกสตูล ส่วนพื้นที่ขอประทานบัตร [REDACTED] (เขาโต๊ะกระรัง) ไม่ได้อยู่ในพื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูล ในชั้นนี้จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องทั้งห้ามีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๒๓/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๘ จึงมีมติ ดังนี้

๔.๑ กรณีคำขอประทานบัตรที่ ๑/๒๕๕๙ (เขาลูกเล็กลูกใหญ่)

๔.๑.๑ ประเด็นที่ ๑ กรณีการขออนุญาตใช้พื้นที่ป่าและการสำรวจแหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึมในพื้นที่เขาลูกเล็กลูกใหญ่ ในชั้นนี้ รับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๕ มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๑.๒ ประเด็นที่ ๒ กรณีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และชุมชนตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในชั้นนี้ รับฟังได้ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๓ และที่ ๕ สุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๑.๓ ประเด็นที่ ๓ กรณีการมีส่วนร่วมของประชาชนและกลุ่มชาติพันธุ์มานิในกระบวนการตรวจสอบและพิจารณารายงาน EIA โครงการตามคำขอประทานบัตร [REDACTED] ในชั้นนี้รับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๒ กรณีคำขอประทานบัตร ██████████ (เขาโต๊ะกรัง)

๔.๒.๑ ประเด็นที่ ๑ กรณีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และชุมชนตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ของผู้ถูกร้องที่ ๓ และที่ ๕ เป็นประเด็นเดียวกับเรื่องที่มีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองสงขลา คดีหมายเลขดำที่ ██████████ จึงให้ยุติเรื่อง ตามมาตรา ๓๙ (๑) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

๔.๒.๒ ประเด็นที่ ๒ กรณีกระบวนการตรวจสอบและพิจารณารายงาน EIA โครงการเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนตามคำขอประทานบัตร ██████████ ในชั้นนี้ รับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๓ กรณีอุทยานธรณีโลกสตูล

กรณีการดำเนินโครงการสัมปทานเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมทั้งสองโครงการจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่สำคัญในพื้นที่จังหวัดสตูล ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นเมืองอุทยานธรณีโลกจาก UNESCO หรือไม่ ในชั้นนี้ ยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องทั้งห้ามีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๔ ให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๕ กรมทรัพยากรธรณี และกระทรวงอุตสาหกรรม และให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อกระทรวงอุตสาหกรรม ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ ดังนี้

๔.๔.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๑) ให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ เสนอ คชก. โครงการเหมืองแร่พิจารณาทบทวนรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ของทั้งสองโครงการที่ได้ผ่านความเห็นชอบแล้ว และนำข้อร้องเรียนของผู้ร้องและประชาชนมาประกอบการพิจารณา และเปิดโอกาสให้ผู้ร้อง ชุมชน และประชาชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ได้เข้ามาชี้แจงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการพิจารณาประเด็นที่มีการโต้แย้งกันอยู่และประเด็นที่มีข้อห่วงกังวล เช่น แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิม การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ มานี และการยื่นขอประทานบัตรเหมืองแร่ที่ไม่ตรงกับประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรมฯ รวมทั้งประเด็นอื่น ๆ

๒) ให้ผู้ถูกร้องที่ ๕ ในฐานะฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการแร่ ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ร่วมกับผู้ถูกร้องที่ ๒ และกรมทรัพยากรธรณีสำรวจพื้นที่ที่จะกำหนดเป็นเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองโดยเปิดโอกาสให้นักวิชาการ ประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียที่อาจจะได้รับผลกระทบเข้าร่วมสำรวจและแสดงความคิดเห็น รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ ตลอดจนนำข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ และข้อมูลที่ได้ไปประกอบการพิจารณากำหนดคำนิยาม “พื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซิม” ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ วรรคสี่ เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ซึ่งเป็นที่รับรู้ของประชาชนในพื้นที่ว่ามีการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำด้วย

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามข้อ ๑) และข้อ ๒) ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับ
รายงานฉบับนี้

๓) เมื่อกำหนดค่านิยมตามข้อ ๒) แล้วเสร็จ ให้กระทรวงอุตสาหกรรม
ทบทวนแหล่งหินอุตสาหกรรมตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดพื้นที่แหล่งหิน
อุตสาหกรรมฉบับที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทั้งสองแห่ง ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ ไม่ให้อยู่
ในเขตพื้นที่ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ วรรคสี่ ดังนี้

๓.๑) แหล่งหินอุตสาหกรรมเขาลูกเล็กลูกใหญ่ ตำบลป่าแก้วบ่อหิน
อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฯ ฉบับที่ ๑ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๓๙

๓.๒) แหล่งหินอุตสาหกรรมเขาลูกช้าง ตำบลทุ่งนัย อำเภอ
ควนกาหลง จังหวัดสตูล ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฯ ฉบับที่ ๕ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๐
(เขาลูกช้างตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฯ เป็นคนละภูเขากับเขาโต๊ะกระรัง)

๔.๔.๒ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้ง
การแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

ให้กระทรวงอุตสาหกรรมทบทวนประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนด
หลักเกณฑ์ และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๘
เมษายน ๒๕๖๑ ในส่วนของการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ขอประทานบัตรที่อยู่ไกลเกินกว่า
ห้าร้อยเมตร โดยประเมินความเสี่ยงของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เป็นต้นว่า การชะล้างพังทลายของ
ดิน เสียงดัง ฝุ่นละออง และแรงสั่นสะเทือน ทั้งจากการทำเหมืองแร่ การขนส่งและทิศทางของลม เพื่อให้
ครอบคลุมผู้ได้รับผลกระทบที่แท้จริงและเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และชุมชน ได้เข้ามามี
ส่วนร่วม รวมทั้งรับทราบข้อมูลและรายละเอียดอย่างเพียงพอต่อการแสดงความคิดเห็นหรือการตัดสินใจ
รวมถึงผลการพิจารณาของหน่วยงานอนุญาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์
นางปรีดา คงแป้น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี
นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์
นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช
นายวสันต์ ภัยหลีกลี้
นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ